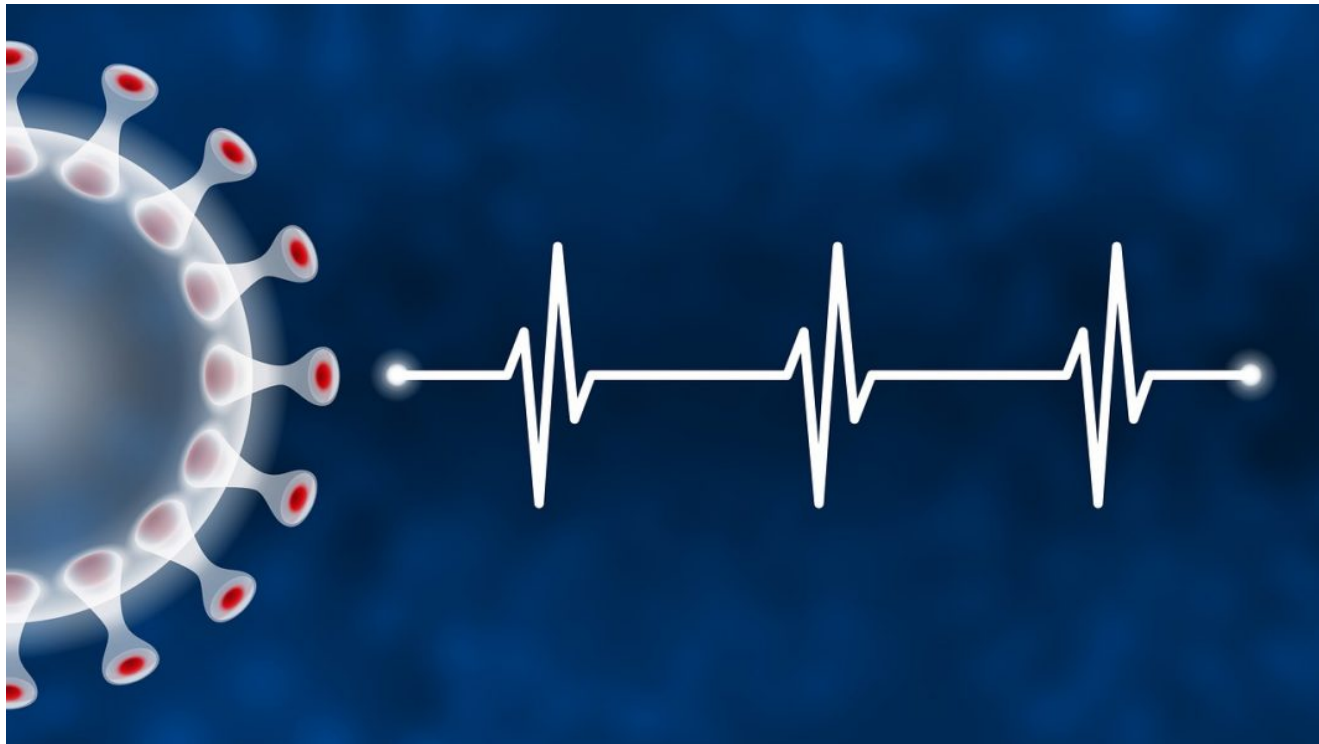

Korona nam je donijela mnoge loše, ali i poneku dobru stvar

Jedna od negativnih strana korona krize je zapostavljenost obavljanja drugih zdravstvenih pregleda dok pozitivne promjene donose ubranu digitalizaciju i transparentnost

Autor **Margarita Weisz** - 23/12/2021

Živimo u izazovnom vremenu, posebno turbulentnom za javno zdravstvo. I ponovo na primjeru raka najbolje možemo vidjeti koja je šteta učinjena u posljednje dvije godine otkada je, zbog virusa Covid-19, zdravstveni sustav preopterećen i kada je dijagnostika raka pala u drugi plan.

– Publicirali smo rad u jednom prestižnom europskom časopisu i istaknuli da bi covid kriza mogla uzrokovati poremećaje naročito u tranzicijskim zdravstvenim sustavima koji su inače prenapregnuti i krhki. Kada usmjerite svoju pažnju i resurse u jednu disciplinu, u ovom slučaju covid, po zakonu spojenih posuda, morat ćete imati lošije ishode. Gotovo je nemoguće očekivati istu turističku sezonu pa je tako i u ovom slučaju za očekivati da će ishod u liječenju biti lošiji. Predviđa se da bi u nekim disciplinama poput raka pluća ili debelog crijeva ishodi liječenja u Francuskoj i Velikoj Britaniji mogli biti 10 do 15 posto lošiji. Koliko će ti ishodi biti lošiji pokazat će vrijeme, a na nama je da shvatimo to na vrijeme i pokušamo osigurati dobro našim bolesnicima te razgovarati o tome. Ne smijemo isključivo i jedino govoriti o temi covida, moramo educirati ljude da, nažalost, rak neće zaboraviti sebe – istaknuo je prof.dr.sc. Eduard Vrdoljak, predsjednik Povjerenstva za izradu i praćenje Nacionalnog plana za borbu protiv zloćudnih bolesti i predstojnik Klinike za onkologiju i radioterapiju KBC Split te predsjednik Hrvatskog onkološkog društva.

Sektor skrbi povezane s rakom snažno je pogođen pandemijom bolesti COVID-19 koja ometa provedbu liječenja, odgađa dijagnosticiranje i cijepljenje te otežava pristup lijekovima.

– Covid je neke stvari usporio, ali je učinio da rak zauzme onu poziciju koja je njemu određena. Godina 2020. ostat će upamćena kao krizna godina, međutim, upisat će se u agendu i utjecaj koji ćemo imati na boljitak naših ljudi, a učinit ćemo manje bolesnih od raka. Donesen je Nacionalni strateški okvir protiv raka, a radimo intenzivno na implementaciji kroz Akcijski plan. Mi moramo podići svijest naših ljudi, omogućiti da Nacionalni plan ide dalje jer nikad nije dovoljno govoriti o raku, vrijeme je da krenemo – napominje Vera Katalinić Janković, pomoćnica ministra zdravstva.

Nadljudskim naporima osobe koje rade u zdravstvenom sustavu nastoje svim bolesnicima osigurati adekvatnu skrb, a na pacijentima je da brinu o svom zdravlju i reagiraju na vrijeme.

– Treba imati kontinuirano dobar odaziv na nacionalne probirne programe i detekciju raka. Sad se bojimo jer nemamo stvarne podatke i ne znamo koliko će u 2020. i 2021. godini biti manje dijagnosticiranih. Jedna je procjena da je oko milijun ljudi ostalo nedijagnosticirano, a imaju rak. Vjerujem da to nije hrvatska priča i ne želim uznemiriti javnost. Drugi podatak je jednako uznemirujući, a to je da jedna od pet osoba koje boluju od raka nisu započele svoje liječenje. To su podaci za Europu, ne Europsku uniju – objašnjava Ljiljana Vukota, voditeljica Centra za psihološku pomoć Udruge SVE za NJU, te dodaje kako ne treba biti preveliki pesimist već se treba fokusirati na povećan rad s pacijentima. Slično ističe i profesor Vrdoljak.

– Možemo očekivati da ćemo imati kasnije dijagnosticiranih te ćemo imati veći stadij bolesti pri dijagnozi, a kao rezultat toga, imati lošije ishode. Ključna je dostupnost liječenja, dostupnost programa primarne i sekundarne prevencije, dostupnost dijagnostike i dostupnost kvalitetnog liječenja. Ako netko ne dođe na pregled jer se više boji covida u bolnici nego potencijalnog raka te će promatrati krv u mokraći ili stolici mjesecima prije dijagnostike to će sigurno rezultirati lošijim ishodima. Moramo promicati i govoriti ljudima da ne smiju zaboraviti na dijagnozu raka te da moraju zajedno s nama dati sve od sebe da u ovoj krizi preživimo što se onkologije tiče – objašnjava Vrdoljak.

Ne treba se samo zadržati na negativnim stranama covid krize, možemo se fokusirati i na one pozitivne. Korona je ubrzala proces digitalizacije zdravstvenog sustava, natjerala je ljude da u tom procesu ne budu samo pasivni promatrači već da aktivno sudjeluju. Mnoge stvari su se ubrzale i postale transparentnije.

– U ovom trenutku postoji sustav za nadzor covid pacijenta koji u roku pet minuta zna tko je i gdje ušao u bolnički sustav. Znači, znamo tko je u ovom trenutku hospitaliziran u hrvatskim bolnicama i to se može napraviti i za onkologiju i druge grane medicine. Potrebno je postaviti dobar temelj da se svi elementi iz tih procesa povežu – objašnjava IT stručnjak zadužen za Bolnički informacijski sustav Siniša Koščina.

Kako bi se elementi povezali svi moramo sudjelovati odnosno dati pristanak da netko našim podacima raspolaže.

– Postoje neke situacije u kojima je nužnost odnosno korist ispred zaštite osobnih podataka. Primjerice govorimo o nužnosti obrade podataka zbog općeg javnog interesa, u svrhu preventivne medicine ili medicine rada, u svrhu arhiviranja te znanstvenog ili povijesnog istraživanja. Tada govorimo o općem dobru – ističe odvjetnik Mario Perica.

Stvari koje su do jučer, posebno u Hrvatskoj bile nezamislive, već danas su postale normalne. Upravo se to dogodilo u situaciji kada je svijet stao i upravo zbog toga ovu krizu možemo okrenuti u svoju korist. Podaci se sada lakše i brže mogu prikupljati i analizirati te se nadamo da ćemo u bliskoj budućnosti osjećati pozitivne pomake. Velike količine podataka jednom obrađene i

analizirane mogu donijeti benefite za sve nas. Do tada trebamo oslušivati svoje tijelo, reagirati na pojavu prvih simptoma, odazivati se na preventivne preglede, bez obzira na koronu koja je svuda oko nas jer ona nije jedina prijetnja našem zdravlju. Iako živimo u digitalnom dobu, tehnologija nam olakšava mnoge stvari, te od nje imamo višestruku korist, pa ipak, kada se podvuče crta, briga o našem zdravlju prvenstveno ovisi o nama samima.

** članak napisan uz financijsku potporu Agencije za elektroničke medije temeljem Programa ugovaranja novinarskih radova u elektroničkim publikacijama*

Margarita Weisz